

Majka i Njezina Djeca

U iznajmljenom sobičku na kraju hodnika leži gospodin M.

Neudobna postelja i noćni stolić, rasklimani ormar i stara peć – jedini su namještaj ovog bijednog boravišta.

Po prljavim zidovima klize sjenke.

Na prozorskoj dasci lonac sa uvelim cvijećem i jedna trula jabuka.

U zraku zadah smrti.

Tišinu remeti samo bolesnikov sve učestaliji kašalj i očajničko hvatanje daha poslije svakog napadaja.

Hodnikom odjekuje bat teških koraka gospodina H. Njegov hod odaje čovjeka čije je strpljenje odavno prešlo postavljene granice. On zastaje pred vratima gospodina M. Položaj uvaženog stanodavca dopušta mu da učini kraj drskim napadima na njegovu cijenjenu ličnost – napadima kojima je beskrupulozno bio izložen proteklih dana od strane svog podstanara.

Savladaвши se, on mirnim glasom progovori:

– Gospodine M, došao sam po kiriju koju mi dugujete za ovaj mjesec.

Kratko je stajao napeto osluškujući zvukove kretanja po sobi. Kako je odgovor očekivano izostao, gospodin H povika:

– Znam da ste unutra! Kako se usuđujete takvim drskim ponašanjem bezobrazno se rugati mojoj dobroti? – po prirodi gospodin H nije bio strpljiv čovjek, a u situacijama poput ove ta crta njegove naravi naročito je dolazila do izražaja.

– Dajem Vam rok do sutra! Ne dobijem li novac koji mi pripada, očekujte me sa policijskim službenicima! – zaprijeti gospodin H, okrete se gundajući nepristojnosti na račun gospodina M, i pođe u obližnju kafanu da zasluženom kapljicom ovlaži vikanjem nadraženo grlo.

*

Gospodin M leži na postelji. On zausti da odgovori svome stanodavcu:

Skupio sam novac za kiriju. Ondje je – u džepu kaputa, u ormaru. Žao mi je zbog neugodnosti koje sam Vam priredio. – ali riječi zapinju u grlu.

Skupio sam novac... – ponavlja gospodin M samo usnama nijemo oblikujući riječi – Skupio sam ga jučer. Ili prije dva dana? Tri? Koliko dugo već ležim ovdje? Svijeca je davno dogorjela. Ležim li ovdje danima? Mjesecima?

Napadaj kašlja prekida njegovo razmišljanje. Boreći se za dah on poseže za čašom sa noćnog ormarića. Pažljivo je prinosi usnama i naginje – čaša je prazna.

Kašalj polako popušta kao da se Viša sila sažalila nad jadima gospodina M.

Napolju vjetar zavija. Hladnoća se probija kroz pukotine starog prozora i neumoljivo štipa kroz tanki pokrivač. Nalet mirisa lipe tjera zadah smrti i golica nosnice. Gospodin M sklapa oči i željno udiše poznati miris.

Biserka mirno pase dok majka i on sjede u hladu stare lipe.

Deset mu je godina i najsretniji je dječak na svijetu dok sjedi pored majke i naslonjen na stablo upija i mirise i zvukove skrivenog života šume.

– Volim miris lipe. – progovara tihim glasom dok gleda majku i uzvraća osmijeh. Kroz granje se probija zraka sunca. Po majčinom licu igraju sjenke.

Sa otežalih grana odvajaju se prezreli plodovi i nestaju u travi pod krošnjom. Nagnut, dječak pronalazi jabuke i sprema ih u košaricu. Žuri kući. Majka će danas ispeći pitu od jabuka. Miris cimeta i jabuka ispunit će kuhinju i kroz otvoren prozor širiti se ulicom mameći prolaznike. Na vrata će pokucati djeca i pokoja žena – niko ne može odoljeti majčinoj domaćoj piti od jabuka.

Otvora oči. U sobi je mrak. Umjesto mirisa lipe i jabuka udiše smrad smrti.

– Gdje su nestale lipe? Zašto jabuke više ne mirišu kako su nekad mirisale? – pita isprekidanim glasom dok pada u nemirne snove.

Iz sna ga budi škripanje prozora.

Ondje stoji neobična prilika. Ljudskog je oblika, ali neljudskog tijela – satkanog od niti svjetla.

Stigao je moj smrtni čas. – pomisli gospodin M.

Ne osjeća strah, samo olakšanje – pretežak teret odveć dugo pritišće njegova iscrpljena prsa.

Ipak, Ona nije Smrt – venama Njezinog prozirnog tijela teku sve vode svijeta.

U Njezinim prsima skrivene su sve planine i sve šume.

Dok prilazi njegovoj postelji za sobom ostavlja cvjetne tragove.

U dahu joj osjeti miris lipe.

A, u glasu, kad progovori, čuje se i cvrkut ptica.

– Umoran si? – pita i sjeda na njegov krevet.

Gospodin M ne odgovora, nesiguran da li je ovo što vidi stvarnost ili posljednja varka njegovog umornog uma.

– Umoran si. – odgovara Ona umjesto njega.

Gledajući izbliza, gospodin M zapaža rane na Njezinom licu i tijelu, a kad progovori sada u Njezinom glasu starijem od ljudskog postojanja, čuje i daleke samrtničke krikove.

Umorna je i Ona, ali ne od starosti – umorna je od rana koje nikad neće zacijeliti.

I prije nego upita, zna ko je Ona – iz izmaglice njegovog uma izranjaju jasne slike koje je kao dječak oblikovao slušajući pričanja starih.

– I ljudi i životinje i svaka biljka i kap vode i svaki kamen i grumen zemlje – svi su oni Djeca jedne Majke. – ovako su govorili stari. Jesu li svojim pričanjem prenosili vlastita vjerovanja ili su svojim pripovijedanjem samo zabavljali okupljenu djecu? – gospodin M nije bio siguran. Djeca jesu vjerovala. Vjerovao je i on dok odrastanje nije zamutilo vjerovanja.

Ali, dok sada leži – u ovim časovima koji će vjerovatno biti i njegovi posljednji, u sobi koja nije njegova i daleko je od zidova koje je zvao svojim domom, daleko od stare lipe i daleko od majčinog groba – gospodin M opet vjeruje.

– I ti si umorna. – progovara on dok mu suze klize niz obraze.

Majka se smiješi – u tom su osmijehu sve tuge svijeta.

– Ne plači radi mene. Dječje suze Majku najviše bole.

– Rane na tvome tijelu? – upitno će gospodin M.

Iako Majka ništa ne govori, gospodin M shvata:

Te je rane nanijela ruka Čovjeka – naša ruka. Spaljujemo Tvoja pluća i trujemo Tvoj krvotok. Mi – tvoja Djeca.

Kad konačno progovori Njezin je glas u isto vrijeme i ljutit i blag – kao majčin kad je onda pojeo orahe koje je majka čuvala za orehnjaču, prisjeća se gospodin M.

– Ove rane ne bole. – uvjerava ga Majka.

– Bole smrti nevinih. – nastavlja – Djeca kojima sam podarila razum i moć, ubijaju svoju braću. Ubijaju se međusobno zarad ispraznih ideala. Siju sjeme smrti ondje gdje je život trebao bujati.

Majka zastaje u svome pričanju.

– Nisam ovdje da bih ti pričala o grijesima tvoje vrste. – opominje se i tiho nastavlja:

– Dijete, tvoje je vrijeme prošlo. Moraš poći.

– Umoran sam. Mnogo sam umoran, Majko. – jedva čujno će gospodin M.

– Naći ćeš utjehu u mojim Očima. – govori Majka dok obavija svoje prozirne prste oko njegovih.

Gospodin M nepomično zuri u lipovu šumu u Majčinim očima:

Eno je, Biserka. I stara lipa. Ondje smo i majka i ja. Volim miris lipe. I, miris pite od jabuka.

Umrlo je još jedno Njezino dijete, zaboravljeno i odbačeno od svoje braće.

Suze klize niz Majčine prastare obraze.

Napolju bijesni oluja. Teške kapi kao suze kvase zemlju dok nebo paraju munje.

Majka cjeliva obraz svog mrtvog Djeteta.

Još jedno je mrtvo, a umiru mnoga.

Umiru prestravljena u šumskim požarima.

Umiru od metka jer su u svojoj nevinosti odnijela staru papuču sa kućnog praga.

Umiru izgladnjela jer sit gladnom ne vjeruje.

Umiru pod ruševinama bombardovanih zgrada jer politika i religija znače više od nevinih života.

Umrijet će i Ona.

Presudit će ruka Čovjeka.

Ali, kad umre Ona – umrijet će i On.

*

Idućeg dana, kao što je i obećao, doveo je gospodin H policijske službenike – jer gospodin je H bio čovjek od riječi.

Kako gospodin M nije odgovorio na njegov uljudni zahtjev da sam otvori vrata, gospodin H je pronašao rezervni ključ.

I gospodin H i predstavnici ljudskog zakona, dvojica neiskusnih mladića, zatečeno su zastali pred posteljom na kojoj je nepomično, nesumnjivo mrtav, ležao gospodin M.

Smeteni neočekivanim raspletom slučaja za koji su bili uvjereni da će proteći bez većih problema, dvojica mladića razmijeniše poglede kojima su tražili od onog drugog da preuzme inicijativu.

Nakon dulje stanke, jedan od njih najzad progovori:

– Ne dirajte ništa. Pozvat ćemo i hitnu pomoć i... I... – zamuckivao je nesiguran šta bi u ovakvom slučaju bio idući korak.

Gospodin H poslušno klimnu i ne reče ništa. Naizgled miran, gospodin H u sebi je bjesnio.

Našao si odlično vrijeme da umreš! Baš danas kad si trebao da platiš kiriju! Lukava stara lopužo! – ovako je mislio gospodin H posmatrajući mrtvo tijelo gospodina M.

Sutradan, dok je gospođa H čistila sobu spremajući je za idućeg stanara, u starom je ormaru pronašla kaput i u džepu svežanj novčanica. Uzbuđena i sretna, uvjerenjena da će ovaj

pronalazak otjerati mrzovolju koja je od jučer zahvatila njezinog muža, prelijevajući se i na nju u vidu psovki i pokojeg udarca, ona požuri do gospodina H. Ovaj sretan pronalazak doista oraspoloži gospodina H. Pogled mu se razvedri, a usne izviše u smiješak:

– Lopuža stara. Imao je novac, a nije platio kiriju. Morao je umrijeti da bi pravda bila zadovoljena. – zaključi on spremajući novačanice u džep i uistinu vjerujući da je Providnost umiješala svoje prste kako bi ispravila nanesenu mu *nepravdu*.